

*Бержанір А.Л.
доцент кафедри суспільних дисциплін
Уманський державний педагогічний університет ім. П.Тичини
bal8@ukr.net*

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Держава, маючи обмежені фінансові можливості, не може повністю забезпечувати соціальний захист та гарантії своїм громадянам. Це зумовлює необхідність пошуку суб'єктів, здатних внести свій вклад у вирішення проблем розвитку людського потенціалу і соціальної сфери суспільства в цілому. Великими суб'єктами господарювання, що забезпечують ефективне функціонування економіки, розвиток її базових галузей і утримання конкурентоспроможних позицій на світовому ринку, є корпорації. Тому закономірно, що держава перерозподілила на них частину своїх соціальних функцій. Корпорації, крім виробництва продукції, стали формувати соціальні характеристики робочої сили, підтримувати стабільність соціуму, допомагати підвищувати соціальні стандарти для деяких верств населення в процесі здійснення соціальних інвестицій.

Вчені-економісти вважають, що соціальне інвестування – це спосіб реалізації корпоративної соціальної відповідальності за допомогою цільових програм, які відповідають потребам основних груп зацікавлених осіб – споживачів, персоналу, місцевих громад. Соціальному інвестуванню властиві основні характеристики інвестування, за винятком критерію, що розмежовує ці поняття, – об'єкта інвестування [1, с. 201].

Використання в стратегічних планах розвитку підприємств принципів соціального інвестування підвищує адаптивність і ефективність підприємницької системи в цілому. Соціальне інвестування, крім реалізації конкретних проектів у економічній сфері, сприяє нарощуванню конкурентних переваг та підвищенню іміджу діяльності бізнесу в очах громадськості.

В сучасному світі виокремлюється широке коло напрямів здійснення соціального інвестування, згрупувати які можна наступним чином:

- створення соціального клімату в країні, регіоні – полягає у сприянні максимального рівня зайнятості населення, зниженні рівня злочинності, збільшення довіри суспільства до влади, наявності позитивного психологічного настрою тощо;

- формування збалансованої соціальної інфраструктури країни, регіону, підприємства – поширення доступності населення до соціальних послуг, просторовий розвиток території, благоустрій країни та інше;

- фінансове посередництво – сприяння розвитку соціального страхування та пенсійного забезпечення окремих верств населення;

- підтримка здоров'я населення та рівня екологічної безпеки – допомога хворим, стримування поширення соціально небезпечних хвороб у суспільстві, забезпечення закладів системи охорони здоров'я необхідною сучасною апаратурою, сприяння вирішенню глобальних екологічних проблем, екологічна відповідальність бізнесу тощо;

- підвищення рівня освіченості населення – фінансування розвитку окремих освітніх програм, підтримка талановитої студентської молоді, збільшення доступності населення до освіти, впровадження сучасних освітніх технологій;

- сприяння духовному розвитку нації – збільшення рівня соціального капіталу суспільства, культурний розвиток населення, забезпечення соціальної відповідальності перед майбутніми поколіннями, сприяння формуванню патріотизму та пропаганди здорового способу життя;

- розвиток бізнес-середовища – диверсифікація економіки країни, створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу, створення конкурентного інвестиційного клімату;

- формування системи наставництва на підприємстві та забезпечення зміни професійних поколінь [2].

В Україні поширення соціально відповідального інвестування пов'язане з участю вітчизняних компаній у Глобальному Договорі ООН, починаючи з 2000 року. У 2005 р. було проведено дослідження реалізації Глобального Договору в Україні, яке показало, що існує достатня обізнаність щодо соціальної відповідальності бізнесу (кількість вітчизняних компаній, що приєдналися до Глобального Договору, постійно зростає – серед них можна назвати компанії „МТС”, „Київстар”, „Сіменс Україна”, „Ніссан Україна”, Укрсоцбанк, інвестиційний фонд „Foyil Securities”, будівельну компанію „XXI століття” та інші [3].

Важливим кроком у впровадженні системи соціальних інвестицій у нашій державі було створений відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 28.04.2000 р. №740 Український фонд соціальних інвестицій (УФСІ). Він є неприбутковою організацією, що створена з метою підтримки найменш соціально захищених верств населення, а також ініціатив територіальних громад і громадських організацій.

УФСІ інвестує кошти міжнародних донорів у соціальну сферу за такими напрямками:

- сприяння реформуванню системи соціальних послуг (розробка проектів нормативних документів та методичних документів, спрямованих на регулювання діяльності у сфері соціальних послуг вразливим групам населення);

- створення інноваційних моделей соціальних послуг для вразливих груп населення (осіб з обмеженими можливостями, дітей-сиріт, безпритульних, осіб похилого віку, жертв насилля тощо);

- ремонт об'єктів соціальної та комунальної інфраструктури у сільській місцевості (дитячих садків, шкіл, фельдшерсько-акушерських пунктів, клубів, водогонів, доріг);

- розвиток потенціалу територіальних громад у вирішенні місцевих проблем, активізація їх участі у процесі прийняття рішень.

Фонд реалізовує мікропроекти, які спрямовані на поліпшення:

- якості дошкільної і базової освіти; – якості і доступу до послуг у сфері культури;

- якості першої медичної допомоги в сільській місцевості;

- доступу до питної води і поліпшення її якості;

- стану навколишнього середовища шляхом озеленення, здійснення заходів щодо очищення територій, запобігання ерозії ґрунту.

Під час впровадження проектів на рівні громад фонд приділяє особливу увагу сучасним технологіям енергозбереження та енергоефективності.

Донорами УФСІ у різні роки був Світовий банк, Уряд Великої Британії (DFID), Уряд Швеції (Sida), Уряд Японії (JSDF), Уряд Німеччини (KfW), Фонд імені Чарльза Стюарта Мотта, Канадське агентство міжнародного розвитку, Міжнародний фонд „Відродження”, Програма розвитку ООН [4].

Незважаючи на усі прогнози, інституційне становлення соціального інвестування у нашій країні відбувається вкрай повільно. Існують проблеми, які гальмують становлення і розвиток ринку соціальних інвестицій:

- відсутність з боку органів державної влади підтримки процесу соціального інвестування;

- недосконалість нормативно-правового забезпечення здійснення фінансових вкладень у розвиток соціальної сфери;

- недостатній рівень сформованості інфраструктури соціального інвестування;

- відсутність фондів соціального інвестування;

- відсутність стандартизованої форми нефінансових звітів корпорацій, що обмежує можливості порівняння їх діяльності.

Отже, соціальне інвестування в Україні знаходиться на початковому етапі свого розвитку. У вітчизняного бізнесу поступово з'являється інтерес до практики соціальної відповідальності, зростає попит на рейтинг соціальної відповідальності компаній, зароджується інституційна інфраструктура з соціального інвестування тощо. Підвищення ефективності застосування соціального інвестування дозволить формувати і використовувати соціальні

технології, що сприятимуть знаходженню прийняттого для соціуму оптимального становища між прагненням бізнесу отримувати прибуток і соціальними, екологічними та етичними вимогами суспільства.

Список використаної літератури

1. Бондаренко А.В. Соціальне інвестування як фактор забезпечення соціально-економічного розвитку держави [Текст] / А.В. Бондаренко, Л.О. Омелянович // Вісник Донбаської національної академії будівництва і архітектури. – 2009. – № 5(79). – С. 201– 203.

2. Пархоменко Ю.М. Соціальні інвестиції: сутність категорії, принципи, форми [Електронний ресурс] / Ю.М. Пархоменко. – Режим доступу : <http://jpfrd.donnu.edu.ua/article/view/1885/1918>.

3. Глобальний договір в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.globalcompact.org.ua/ua/about/inukraine>.

4. Напрями діяльності Українського фонду соціальних інвестицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.usif.org.ua/uk/pro.html>.